

**Dagmar Hájková, Pavel Horák,
Vojtěch Kessler, Miroslav Michela
eds. (2018): *Sláva republice!
Oficiální svátky a oslavy
v meziválečném Československu***

Praha: Academia a Masarykův ústav
AV ČR. 532 s. ISBN 978-80-200-2870-9.

Jedním z výzkumných témat a terénů, které se prolínají řadou humanitních a sociálních věd, jsou státní, národní, politické či obecně veřejné svátky a jejich oslavy. Jde o téma, jehož výzkum má v českém akademickém prostředí dlouhou tradici, díky čemuž můžeme nalézt celou řadu časopiseckých i knižních studií v oblasti historie (např. Šima 2014), teatrologie (např. Musilová 2014; Kubina 2014), politologie (např. Naxera, Krčál 2020) nebo dalších vědních oborů. Lépe řečeno, jednotlivé studie jsou konceptuálně, terminologicky, teoreticky, metodologicky a osobou autora sice vázané k jedné z těchto disciplín, nicméně ve své povaze jsou výrazně mezioborové, což souvisí s komplexní povahou studovaných a analyzovaných témat. Na tuto existující širokou výzkumnou tradici navazuje i obsáhlá publikace s názvem *Sláva republice!*, která je (navzdory své zjevné interdisciplinaritě a inspiraci v řadě dalších vědních oborů) ukotvená dominantně v oboru historie, což je dáno zejména osobami editorů (a zároveň autorů většiny kapitol), kterými jsou právě historici – Dagmar Hájková, Pavel Horák, Vojtěch Kessler a Miroslav Michela (na jednotlivých kapitolách se dále podíleli i Jana Čechurová a Eva Hajdinová), tedy badatelé, kteří se otázkám veřejných svátků, politické a národní identity, kolektivní paměti, fyzickým místům kolektivní paměti a obecněji moderním československým dějinám věnují dlouhodobě a mohou publikaci navázat na svůj předchozí výzkum. Ačkoli dominantně historická, má publikace konceptuální přesah k (1) so-

ciologii a dílu Ervinga Goffmana (především 1999) a dalších autorů, kteří umožní chápat veřejné oslavy jako svého druhu předem inscenované divadelní představení, dále přesah k (2) etnologii (zejména v otázce „národa“) a konečně k (3) otázkám výsostně politickým a tím pádem i k politologii. Díky tomu se sluší ihned v úvodu poznamenat, že si kniha určitě najde zájemce i mimo okruh historiků – důkazem je již to, že tuto recenzi zpracovává politolog, jehož výzkum je ovšem zaměřen taktéž na politické aspekty veřejných událostí a oslav – jak na jejich formu (např. Naxera, Krčál 2019), tak na jejich obsah (např. Krčál, Naxera 2019). Publikace se na svých více než pěti stech stránkách věnuje oficiálním svátkům a jejich oslavám v rámci meziválečného Československa. Československo, které se objevilo na politické mapě po první světové válce, muselo po svém vzniku nejen přijmout ústavu a uspořádat politické instituce, ale také řešit otázky spojené s identitou – především (ale nikoli výlučně) s ohledem na vlastní dějiny v rámci habsburské monarchie a s ohledem na komplikovanou národnostní skladbu obyvatelstva nového státu. V Československu, stejně jako v dalších nově vzniklých státech (nebo státech obnovených po desetiletích neexistence), byl vytvořen nový státní kalendář, do kterého se promítly velké obrazy národních dějin, odmítnutí habsburského státu i činy spojené se založením státu nového. Jednotlivé svátky, které tento kalendář naplnily, se staly jakýmsi identitárními pilíři nového politického uspořádání. Nejen z toho důvodu měly jak

tyto svátky, tak jejich oslavy výrazně politický nádech – jejich úkolem bylo reprezentovat i formovat moderní českou (československou) společnost. A právě tyto otázky a řadu dalších (od původu svátku, přes jeho kodifikaci a oslavování až k proměnám v jeho významu i v konaných oslavách) zkoumají autoři v jednotlivých kapitolách hodnocené publikace.

Publikace je otevřena poměrně širokým úvodem (třicet tiskových stran), který de facto spojuje dvě části – klasický úvod a teoreticko-konceptuálně-metodologickou část, ve které autoři vymezují svůj přístup a základní pojmy (především samotný „svátek“). Vzhledem k záměrům publikace se jeví včlenění této části do širšího úvodu jako zcela dostatečné – přístup, který autoři takto načrtávají, je představen jasně a zřetelně. Po úvodu následuje část věnovaná legislativní činnosti související se státním kalendářem, a poté již jednotlivé kapitoly zaměřené na konkrétní svátky. Jak počtem zpracovaných svátků, tak hloubkou tohoto zpracování je publikace oproti jiným předchozím textům věnujícím se některému z těchto svátků vskutku unikátní.

Autoři vhodně rozdělili svátky do několika skupin – v první jsou zařazeny ty, které lze označit za „konstitutivní“. Jde samozřejmě o 28. října hrajícího roli „konce temna“ a „počátku zlatého věku“ (viz Košťálová 2012). Tento den se měl stát středobodem politického kalendáře a měl být pro „všechny občany“, způsob jeho ustavení (na podzim roku 1919, kdy v Revolučním národním shromáždění neseděli zástupci menšin, především pak německé) ale dobře ukazuje některé problematrické rysy nového státu – především vztah Čechů k národnostním menšinám. Do první skupiny svátků autoři zařadili ještě 7. března (narození TGM) a 2. července (bitva u Zborova, která má významné místo v zakladatelské mytologii). Druhou skupinu tvoří svátky, respektive data, která stát převzal z minulosti a jejich obsah uspořádal pro své potřeby (První máj, Cyril a Metoděj /6. července/, Jan Hus /5. července/ a sv. Václav /28. září/). Poslední blok, který souvisí s národnostní situací v novém státě, představují svátky svým způsobem alternativní

až konkurenční – závěrečné kapitoly představují vybrané svátky německé a maďarské. Je zajímavé, že žádný ze svátků nemůžeme označit jako čistě „slovenský“. Již z výčtu svátků je patrné, že nutně musely mít tendenci k určitému rozdělování společnosti. Jediným, který měl potenciál opačný, byl svátek Cyrila a Metoděje, jelikož mohl odkázat na Velkou Moravu jakožto „první společný stát Čechů a Slováků“, jehož symbolickými postavami právě Cyril a Metoděj rozhodně byli (např. Mannová 2019).

Na publikaci je třeba vyzdvihnout jazykové provedení a čtivost (navzdory rozsahu se přečte opravdu lehce), dále vhodný doprovod jednotlivých částí obrazovými přílohami, které nejsou samoúčelné, ale mají ve výkladu jednoznačně své místo, případně i s touto edicí z vydavatelství Academia tradičně spojené kvalitní grafické provedení. Jedinou negativně laděnou připomínku lze vznést k závěru práce, který bohužel působí, jako by po sepsání rozsáhlé publikace autorům došel dech. Závěr sice stručně (zabírá šest stran z celkových více než pěti set) a přehledně představuje nejdůležitější závěry výzkumu autorů, ale to je vše. Neposouvá zjištění dále, například směrem k obohacení teoretické diskuze, naznačení dalších možností výzkumu nebo určitého zobecnění závěrů, což je jednoznačně škoda – potenciál rozsáhlé publikace mohl být užitečnější o trochu více. I přes tuto dílčí připomínku však knihu hodnotím jako do značné míry unikátní počin (konceptuálním uchopením, hloubkou i tematickým záběrem), který si nepochybně najde čtenáře napříč zájemci z jednotlivých humanitních i sociálně vědních disciplín.

Bibliografie

- Goffman, E. 1999. *Všichni hrajeme divadlo*. Praha: Nakladatelství Studia Ypsilon.
- Košťálová, P. 2012. *Stereotypní obrazy a etnické máty. Kulturní identita Arménie*. Praha: SLON.
- Krčál, P., V. Naxera. 2019. „Mýtus svobody: čtyři roky výzkumu Slavností svobody v Plzni.“ *Střed/Centre* 11 (1): 80–101.
- Kubina, L. 2014. „Oslavy ‚Prvního máje‘ v roce 1948: Interpretativní analýza.“ *Theatralia* 17 (1): 90–116.

- Mannová, E. 2019. *Minulosť ako supermarket? Spôsobý reprezentácie a aktualizácie dejín Slovenska*. Bratislava: Historický ústav SAV.
- Musilová, M. 2014. „Teatralita veřejných událostí – uvedení do problematiky.“ *Theatralia* 17 (1): 9–24.
- Naxera, V., P. Krčál. 2019. „The celebrations of the end of the Second World War in the ‘most American’ city in Europe.“ *Romanian Journal of Political Science* 19 (2): 175–200.
- Naxera, V., P. Krčál. 2020. „Oslavy výročí Slovenského národného povstání jako plat-forma pro vytváření obrazů nepřátel Slovenska.“ *Mezinárodní vztahy/Czech Journal of International Relations* 55 (1): 5–20, <https://doi.org/10.32422/mv.1640>.
- Šima, K. 2014. „Národ a Stát slaví Jana Amose Komenského. Srovnání Komenského oslav v roce 1892 a 1920.“ *Historie – Otázky – Problémy* 6 (1): 106–119.

Vladimír Naxera

Západočeská univerzita v Plzni
vnaxera@kap.zcu.cz